

การใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง
ของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์

The Application of Good Governance Principles to Enhance Fiscal Management
Efficiency of Sub-district Municipalities in Kamala Sai District, Kalasin Province

วีระพงษ์ คำมุล

จิราพร พรหมงา

คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Weerapong Kammoon

Jirapon Promphongga

Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

E-mail: weerapongkammoon@gmail.com

รับบทความ: 20 มีนาคม 2569; แก้ไขบทความ 8 เมษายน 2569; ตอรับบทความ: 10 เมษายน 2569

Received: March 20, 2026; Revised: April 8, 2026; Accepted: April 10, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาล (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา และ (3) ศึกษาปัจจัยของหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และการสุ่มแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, One-way ANOVA และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้หลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม (2) เพศและอายุไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ระดับการศึกษามีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 87.60 ทั้งนี้ หลักความคุ้มค่ามีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ หลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานคลังมีบทบาทสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของเทศบาลตำบล โดยเฉพาะด้านความคุ้มค่าและการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งช่วยให้การใช้ทรัพยากรสาธารณะเกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส และตรวจสอบได้

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล; ประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง; การบริหารงานคลัง; เทศบาลตำบล

Abstract

This study aimed to: (1) examine the level of good governance application, (2) compare opinions classified by gender, age, and education level, and (3) investigate the factors of good governance affecting financial management efficiency. This study employed a

quantitative research design. The sample consisted of 260 participants selected through purposive and quota sampling techniques. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.90. Data were analyzed using descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis).

The findings revealed that: (1) the overall application of good governance principles was at a high level across all dimensions, including rule of law, ethics, transparency, accountability, value for money, and participation; (2) gender and age showed no statistically significant differences in opinions, whereas education level showed a statistically significant difference at the .05 level; and (3) all six principles of good governance significantly affected financial management efficiency at the .05 level, jointly explaining 87.60% of the variance. Among these, value for money had the strongest influence, followed by the rule of law and accountability.

The results indicate that the application of good governance principles plays a crucial role in enhancing financial management efficiency of subdistrict municipalities, particularly in terms of cost-effectiveness and legal compliance, which contribute to transparency, accountability, and optimal use of public resources.

Keywords: Good governance; Financial management efficiency; Financial management; Subdistrict municipality

บทนำ

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเป็นแนวทางในการจัดระเบียบสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีความสามัคคี และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้ เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลสะท้อนถึงคุณค่าพื้นฐาน ได้แก่ ความยุติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546)

แนวคิดธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและปรับปรุงระบบราชการของภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยหน่วยงานของรัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และคุ้มค่า ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ (สำนักงานกฤษฎีกา, 2546) การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อหน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม

หลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 6 หลักสำคัญ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน และสร้างความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะ สำหรับการบริหารงานด้านการเงินและการคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประกอบด้วยเทศบาลจำนวน 5 แห่ง ถือเป็นภารกิจสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรของรัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการปฏิบัติงานดังกล่าวต้องเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินและการคลัง เพื่อให้องค์กรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2565)

อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี 2567 ในพื้นที่อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า เทศบาลบางแห่งยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการบริหารงานคลัง ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในกระบวนการเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจสอบเอกสารทางการเงิน และการจัดทำรายงานทางการเงินที่ยังขาดความครบถ้วนและความโปร่งใสเพียงพอ ส่งผลให้การตรวจสอบและการเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนยังมีข้อจำกัด นอกจากนี้ ยังพบข้อจำกัดด้านการจัดเก็บรายได้และการบริหารพัสดุในด้านประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์, 2567)

ปัญหาและข้อจำกัดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในพื้นที่ โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบแนวคิดในการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความสามารถในการตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ที่เน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2563)

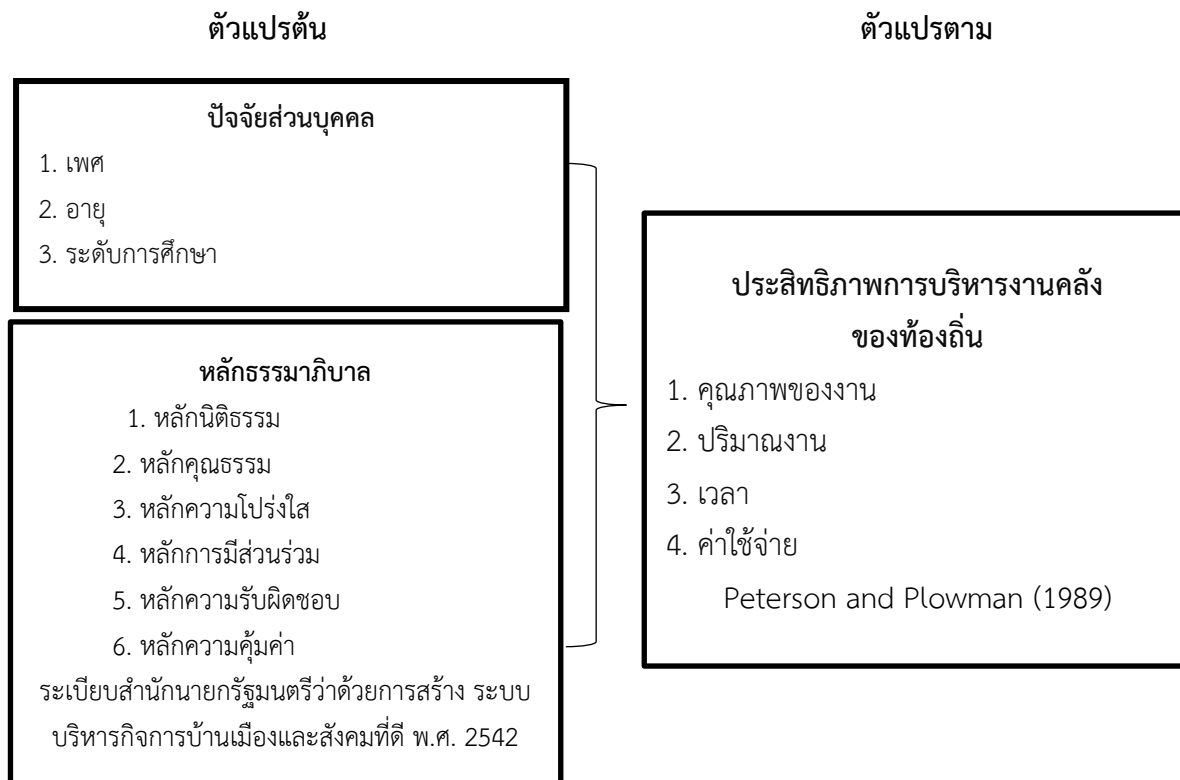
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาล เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลตามปัจจัยส่วนบุคคล และวิเคราะห์ปัจจัยของหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและพัฒนาการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้หน่วยงานสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพ (LPA) ในระดับที่กำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

3. เพื่อศึกษาปัจจัยของหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลอมลาลาย เทศบาลตำบลหนองแปน เทศบาลตำบลหลักเมือง เทศบาลตำบลดงลิง และเทศบาลตำบลธัญญา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษา (1) ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง (2) การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และ (3) ปัจจัยของหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชนผู้มาใช้บริการของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 260 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา (Total Population) และสอดคล้องกับแนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ซึ่งเสนอว่าหากประชากรมีขนาดไม่มากสามารถใช้ทั้งประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) สำหรับกลุ่มประชาชน เพื่อให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 กลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

3.1.1 นายกเทศมนตรี จำนวน 5 คน

3.1.2 ผู้อำนวยการกองคลัง จำนวน 5 คน

รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

(1) เกณฑ์การคัดเลือกเข้า (Inclusion Criteria)

1.1 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี หรือผู้อำนวยการกองคลังในเทศบาลตำบลพื้นที่ศึกษา

1.2 ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวไม่น้อยกว่า 1 ปี

1.3 มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบายหรือการบริหารงานคลัง

1.4 ยินยอมให้ข้อมูลและเข้าร่วมการวิจัย

(2) เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

2.1 ผู้ที่อยู่ระหว่างลาศึกษาต่อ ลาป่วย หรือไม่สามารถปฏิบัติงานในช่วงเก็บข้อมูล

2.2 ผู้ที่ไม่ประสงค์เข้าร่วมการวิจัย หรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน

3.2 กลุ่มประชาชนผู้มาใช้บริการ ใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดจำนวนเทศบาลละ 50 คน รวมจำนวน 250 คน และใช้วิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บข้อมูล

4. ด้านระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คือ 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

5. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการ

5.2 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5.3 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

5.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ

5.6 ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผลการทดสอบพบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.92 ตามวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความสอดคล้องภายในและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงถ้อยคำบางข้อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง

5.7 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ 0.90

5.8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist)

ตอนที่ 2 ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาล (มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ต)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (คำถามปลายเปิด)

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 = น้อยที่สุด ถึง 5 = มากที่สุด

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

7. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

- ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

8.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

- t-test (Independent Samples)
- F-test (One-Way ANOVA)
- การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในพื้นที่ของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ 5 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลกมลาไสย เทศบาลตำบลหนองแปน เทศบาลตำบลหลักเมือง เทศบาลตำบลดงลิง และเทศบาลตำบลธัญญา ประกอบด้วย ผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการกองคลัง จำนวน 5 คน และประชาชนผู้มาใช้บริการ จำนวน 250 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 260

คน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 59.62 มีอายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 44.23 ระดับการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 47.59

2. การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ภาพรวมการใช้หลักธรรมาภิบาล การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.65) สะท้อนให้เห็นว่าองค์กรมีการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2 มิติด้านหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม (จุดแข็งหลัก) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า “หลักนิติธรรม” และ “หลักคุณธรรม” เป็นมิติที่มีความโดดเด่นที่สุด โดยเฉพาะการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบด้านการคลังอย่างเคร่งครัด ควบคู่กับการยึดมั่นในจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์ของบุคลากร สะท้อนถึงการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง โปร่งใส และความชอบธรรม

2.3 มิติด้านความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (การบริหารที่ตรวจสอบได้) องค์กรมีการดำเนินงานในระดับสูงด้านความโปร่งใสและความรับผิดชอบ โดยมีการเปิดเผยข้อมูลทางการคลัง การรายงานผลการดำเนินงาน และการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน แสดงถึงความพยายามในการสร้างระบบการบริหารที่สามารถตรวจสอบได้และตอบสนองต่อสาธารณะ

2.4 มิติด้านการมีส่วนร่วม (ประเด็นที่ควรพัฒนา) แม้ว่าการมีส่วนร่วมจะอยู่ในระดับสูง แต่ยังมีแนวโน้มต่ำกว่ามิติอื่น โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การติดตาม และประเมินผลโครงการ สะท้อนถึงข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมเชิงลึกของภาคประชาชน

2.5 มิติด้านความคุ้มค่า (ประสิทธิภาพเชิงทรัพยากร) ด้านความคุ้มค่าอยู่ในระดับสูงเช่นกัน แต่ยังมีช่องว่างในการพัฒนา โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรและงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานคลังในระยะยาว

2.6 สรุปเชิงนโยบาย โดยสรุป องค์กรมีความเข้มแข็งในด้านกฎระเบียบและคุณธรรมในการบริหารงานคลัง อย่างไรก็ตาม ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพื่อให้การบริหารงานคลังมีความสมบูรณ์ ครอบคลุม และยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสรุปได้ดังนี้

3.1 จำแนกตามเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แม้ว่าข้อมูลจะมีการแจกแจงไม่เป็นปกติ แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเพียงพอและความแปรปรวนไม่แตกต่างกัน จึงสามารถใช้การทดสอบ t-test ได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การรับรู้ต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลมีได้ขึ้นอยู่กับเพศ แต่เกิดจากระบบการบริหารที่มีมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการอย่างเท่าเทียม

3.2 จำแนกตามอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าระดับนัยสำคัญของคะแนนรวมและรายด้านมีค่าใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละช่วงวัยมีความสอดคล้องกันสูง สะท้อนถึงการดำเนินงานของเทศบาลที่มีมาตรฐานเดียวกันและสามารถสื่อสารข้อมูลด้านการคลังได้อย่างทั่วถึงในทุกช่วงวัย

3.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่ำที่สุด ขณะที่กลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง และแตกต่างจากบางกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการประเมินผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมีความเข้าใจในระบบและกระบวนการบริหารภาครัฐได้ดีกว่า

สรุปผลการเปรียบเทียบ

โดยสรุป พบว่า เพศและอายุไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ปัจจัยด้านการศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับการรับรู้การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง ในขณะที่เพศและอายุไม่ใช่ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของความคิดเห็น

4. หลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.819–0.915 และภาพรวมมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.917 ซึ่งอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลักความคุ้มค่า มีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ หลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ ขณะที่หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบค่า VIF (5.63–7.93) และค่า Tolerance (0.126–0.177) พบว่ายังอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงสามารถนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

4.2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของหลักธรรมาภิบาลที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ด้านหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงพหุคูณกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.936 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.876 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาคไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้

ร้อยละ 87.60 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรรายด้าน พบว่า มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) จากมากไปน้อย ได้แก่ หลักความคุ้มค่า (X_6) มีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = 0.554$) รองลงมาคือ หลักนิติธรรม (X_2) ($\beta = 0.329$) และหลักความรับผิดชอบ (X_5) ($\beta = 0.123$) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่สามารถสรุปเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้คือ $\hat{Y} = 0.266 + 0.520 X_6 + 0.317 X_2 + 0.123 X_5$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานคือ $\hat{Z} = 0.554 X_6 + 0.329 X_2 + 0.123 X_5$

ส่วนหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β
(ค่าคงที่)	0.266	0.085	-
หลักความคุ้มค่า (X_6)	0.520	0.042	0.554
หลักนิติธรรม (X_2)	0.317	0.045	0.329
หลักความรับผิดชอบ (X_5)	0.123	0.048	0.123

หมายเหตุ: $R = 0.936$, $R^2 = 0.876$, $F = 102.45$, $p < .05$

สมการพยากรณ์ที่สำคัญ (รูปคะแนนดิบ):

$$\hat{Y} = 0.266 + 0.520X_6 + 0.317X_2 + 0.123X_5$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน:

$$\hat{Z} = 0.554X_6 + 0.329X_2 + 0.123X_5$$

โดยสรุป หลักธรรมาภิบาลด้านความคุ้มค่า หลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ผลวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริประภา พัดลม (2564) และ Phra Charin Jirasupho (2009) ที่ชี้ว่าการยึดระเบียบและกฎหมายเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารท้องถิ่น

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยเห็นว่า “หลักนิติธรรม” เปรียบเสมือนเข็มทิศทางการคลัง การที่เทศบาลในอำเภออมลาลัยให้ความสำคัญกับด้านนี้เป็นอันดับต้นๆ สะท้อนถึงความพยายามในการสร้าง

มาตรฐานการทำงานที่ “ถูกต้องมากกว่าถูกใจ” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันข้อผิดพลาดทางงบประมาณที่อาจนำไปสู่ปัญหาทางกฎหมายในอนาคต

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผลวิจัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของ ศักดิ์ชัย แก้วสีดา (2560) ที่ยืนยันว่าจิตสำนึกความซื่อสัตย์ของผู้ปฏิบัติงานส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยเห็นว่าคุณธรรมเป็น “ซอฟต์แวร์เวอร์” ขององค์กร การที่บุคลากรปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เรียกรับผลประโยชน์นั้น ไม่ได้เกิดจากกฎหมายบังคับเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากระบบขัดเกลาทางสังคมในองค์กรที่ดี ซึ่งถือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ประสิทธิภาพการคลังเกิดความยั่งยืน

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผลวิจัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของ ศิริประภา พัดลม (2564) ที่เน้นเรื่องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการตรวจสอบได้

ความเห็นของผู้วิจัย: ในมุมมองของผู้วิจัย ความโปร่งใสทางการคลังของเทศบาลในพื้นที่นี้เริ่มเปลี่ยนผ่านจากการเปิดเผยข้อมูลตามระเบียบ ไปสู่การเปิดเผยเพื่อสร้างการรับรู้จริง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าหากสามารถยกระดับไปสู่ระบบ “ดิจิทัลโปร่งใส” (Digital Transparency) ที่ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ผ่านสมาร์ทโฟน จะยิ่งช่วยลดข้อสงสัยและสร้างความร่วมมือได้ดียิ่งขึ้น

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลวิจัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของ กมลวรรณ ศรีม่วง (2560) และ ศิริประภา พัดลม (2564) ที่ให้ความสำคัญกับการทำประชาคม

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า แม้การมีส่วนร่วมจะอยู่ในระดับมาก แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นการร่วมในขั้นตอน “การเสนอแผน” ผู้วิจัยเห็นว่าในอนาคตควรเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอน “การประเมินผล” ความคุ้มค่าของงบประมาณมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของงบประมาณอย่างแท้จริง

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลวิจัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของ จิตติญา ระวะนาวิก และคณะ (2567) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบกับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยเห็นว่าความรับผิดชอบ (Accountability) ในที่นี้ครอบคลุมถึง “ความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์” การที่บุคลากรมีความตื่นตัวต่อตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลในอำเภอกมลาไสยมีความโดดเด่น

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผลวิจัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของ กมลวรรณ ศรีม่วง (2560) ที่เน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยมีความเห็นว่า “ความคุ้มค่า” คือเป้าหมายปลายทางของธรรมาภิบาลทั้งหมด การที่ด้านนี้มีผลประเมินสูง แสดงว่าเทศบาลสามารถปรับจูนทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของคนในชุมชนได้อย่างเหมาะสมที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า

2.1 เพศ และอายุ: ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ดิยานนท์ แสงบุตร (2563)

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยเห็นว่านี่คือผลลัพธ์ของการ “ลดช่องว่างการเข้าถึงบริการ” ของเทศบาล ที่จัดระบบงานคลังเป็นมาตรฐานเดียว ทำให้คนทุกเพศทุกวัยได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน

2.2 ระดับการศึกษา: แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ สุมนา ยิ้มซ้อย (2561) และแนวคิดของ Azmat (2002)

ความเห็นของผู้วิจัย: ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นนำมาซึ่ง “ความสามารถในการตรวจสอบเชิงวิพากษ์” ผู้วิจัยเห็นว่าเทศบาลควรนำข้อค้นพบนี้ไปพัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อมูลการคลังให้มี ความซับซ้อนน้อยลง เพื่อให้คนทุกระดับการศึกษาเข้าใจและเข้ามาร่วมตรวจสอบได้ง่ายขึ้น

3. ผลการศึกษาปัจจัยของหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ปัจจัยทั้ง 6 ด้านส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ โดย “หลักความคุ้มค่า” มีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ “หลักนิติธรรม”

ความเห็นสรุปของผู้วิจัย: ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผลการวิจัยนี้สะท้อนภาพลักษณ์การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (NPM) อย่างชัดเจน ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในอำเภออมลาลัย ไม่ได้เกิดจากการมีงบประมาณจำนวนมาก แต่เกิดจากการมี “ระบบการควบคุมที่ดี (นิติธรรม)” ผสานกับ “ความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ทรัพยากร (ความคุ้มค่า)”

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลไม่ใช่เพียง “หลักการที่สวยงาม” แต่เป็น “เครื่องมือปฏิบัติ” ที่หากนำมาใช้อย่างสมดุล จะช่วยให้ท้องถิ่นบริหารงานคลังได้อย่างโปร่งใส และตอบโจทย์ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านหลักความคุ้มค่า (ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด): จากผลการวิจัยที่พบว่าความคุ้มค่าส่งผลต่อประสิทธิภาพการคลังมากที่สุด เทศบาลควรจัดตั้ง “คณะกรรมการประเมินความคุ้มค่าเชิงสังคม” (Social Return on Investment: SROI) เพื่อประเมินผลโครงการก่อนและหลังการใช้งบประมาณ ไม่ใช่เพียงแค่การประหยัดงบประมาณ แต่ต้องเน้นประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจริงเพื่อให้การบริหารงานคลังเกิดความยั่งยืน

1.2 ด้านหลักนิติธรรม: เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติตามระเบียบเป็นจุดแข็ง เทศบาลควรจัดทำ “คู่มือปฏิบัติงานคลังฉบับประชาชน” หรือ “Flowchart กระบวนการงบประมาณ” ที่สรุปกฎหมายและระเบียบที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย เพื่อสร้างมาตรฐานการทำงานที่โปร่งใสและลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

1.3 ด้านหลักความรับผิดชอบ: เทศบาลควรนำระบบ “การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์” (Result-Based Management: RBM) มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดความรับผิดชอบ (KPI) รายบุคคลที่เชื่อมโยงกับการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อให้บุคลากรตื่นตัวต่อผลสัมฤทธิ์ของงานคลังมากกว่าเพียงแค่การทำตามเอกสาร

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม: จากข้อสังเกตที่ว่าการมีส่วนร่วมยังมีอิทธิพลน้อยกว่าด้านอื่น เทศบาลควรยกระดับจากการทำประชาคมแบบเดิมสู่ “งบประมาณแบบมีส่วนร่วมดิจิทัล” (Digital Participatory Budgeting) โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ให้ประชาชนสามารถเสนอไอเดียและร่วมลงคะแนนเลือกโครงการที่ต้องการงบประมาณได้โดยตรง

1.5 ด้านการสื่อสารตามระดับการศึกษา: เนื่องจากระดับการศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อการรับรู้ ธรรมชาติที่แตกต่างกัน เทศบาลควรพัฒนารูปแบบการรายงานสถานการณ์การคลังในรูปแบบ “Infographic” หรือ “Dashboard” ที่สรุปรายรับ-รายจ่ายของเทศบาลให้เข้าใจง่ายสำหรับคนทุกระดับการศึกษา เพื่อลด ช่องว่างความเหลื่อมล้ำในการรับรู้ข้อมูล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study): ควรมีการศึกษาเชิงลึกด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้บริหารและประชาชน เพื่อศึกษา “อุปสรรคและตัวแบบความสำเร็จ” (Success Model) ของการใช้ธรรมชาติภูมิในเทศบาลที่มีผลงานด้านการ คลังดีเด่น

2.2 การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Study): ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง เทศบาลที่มีขนาดแตกต่างกัน (เช่น เทศบาลตำบล กับ เทศบาลเมือง) หรือเปรียบเทียบระหว่างเขตจังหวัดอื่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมบริบทของท้องถิ่นไทยมากขึ้น

2.3 การศึกษาปัจจัยภายนอก: ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน คลัง เช่น “ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น”, “วัฒนธรรมการเมืองในพื้นที่” หรือ “การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (e-GP, e-LAAS)” เพื่อเพิ่มมิติความหลากหลายของตัวแปรอิสระในการอธิบายประสิทธิภาพงานคลัง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมชาติภูมิเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารงานคลังของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2565). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบ้านการเงินและการคลังของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กระทรวงมหาดไทย.
- กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมชาติภูมิที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 10(2), 45–58.
- เทียนนท์ แสงบุตร. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมชาติภูมิขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 8(1), 112–125.
- อติญา วรรณานุกิจ, และคณะ. (2567). ความรับผิดชอบของบุคลากรกับประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ. *วารสารการบริหารภาครัฐ*, 12(1), 77–92.
- วิภาณี เทียมจันทร์. (2564). การบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมชาติภูมิในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารการศึกษาและการพัฒนา*, 16(2), 89–102.
- ศักดิ์ชัย แก้วสีดา. (2560). ธรรมชาติภูมิกับประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 5(1), 23–35.
- ศิริประภา พัฒม. (2564). ความโปร่งใสในการบริหารงานภาครัฐกับความเชื่อมั่นของประชาชน. *วารสารรัฐ ประศาสนศาสตร์*, 19(3), 55–70.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. สำนักงาน ก.พ.ร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2563). *แนวทางการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA)*. สำนักงาน ก.พ.ร.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์. (2567). *รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี 2567*. กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุมนา ยิ้มชัย. (2561). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังแคม อำเภอลองชุม จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิจัยและพัฒนา*, 13(1), 101–115.
- Azmat, F. (2002). *Good governance and market-based reforms: A study of Bangladesh*. University Press Limited.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.